

K İ T A P İ N C E L E M E P L A N I

I. Eserin dış görünüşü

1. Okunan eserin :

a) adı :

b) yazarı ve tercüme edeni :

(**Not.-** Yazarın ve tercüme edenin adları, önce, kitabın üstündeki gibi aynen; sonra da bu adların hepsi veya bir kısmı harflerle gösterilmişse aslı araştırılıp tam olarak yazılacaktır. Meselâ kitabın üstünde **M.Ş.E.** veya **H.deBalzac** varsa ,önce, bu harfler yazılacak, sonra da parantez içinde(**Memduh Şevket Esendal**)veya(**Honoré de Balzac**) diye gösterilecektir.)

c) hangi kitabevi tarafından basıldığı:

d) basılma tarihi:

e) kaçınıcı baskısı olduğu :

f) eni ve boyu :

g) kapağının ve içinin resimli, haritalı, grafikli, şemalı olup olmadığı :

h) resimlerin/fotoğraf mı, tablo mu, çizgi mi olduğu :

i) resimlerinⁱⁿ/renkli olup olmadığı :

j) resim,~~sayısı~~ⁱⁿ harita, grafik, şema sayısı :

k) sayfa sayısı :

l) fiyatı :

m) mise en page (mizanpaj : sayfaya yerleştirme) hakkında

tenkid :

(**Not.-** Konunun iyi bölümlenip bölümlenmediği, başlıkların ve ara başlıkların iyi yerleştirilip yerleştirilmediği, resimlemenin zevkli olup olmadığı, değişik punctu kullanılıp kullanılmadığı, açıklayıcı notların nasıl verildiği, fihrist ve index (endeks)lerin bulunup bulunmadığı ve bunların doğru yapılip yapılmadığı belirtilecektir.)

II. Eserin muhtevası :

1. Okunan eserin :

a) edebî türü :

(**Not.-** Bu tür hakkında gerekli bilgiler vermek şarttır. Meselâ ese-

rin türü bir deneme ise, önce, kaynaklar gösterilmek suretiyle denemenin tarifi yapılacak, özellikleri belirtilecek, sonra da bu türün doğuşu ve bu türdeki başarılı ve klâsik denebilecek örneklerin adları, yazarları ve milliyetleri verilecek gösterilecektir.)

b) konusunun ~~konusunun~~ geçtiği yer :

(**Not.-** Bu yer, gerçek veya hayali, bir kıta, bir bölge, gökyüzü, yer veya deniz altı, cennet, cehennem olduğuna yahut konu muhtelif yerlerde geçmiş olabileceğine göre bunlar ayrı ayrı gösterilecektir.)

c) konusunun geçtiği zaman :

(**Not.-** Bu zaman, tarihten önce veya sonraki bir devir, belirli bir yıl, bir mevsim, gece veya gündüz yahut bir günün belirli bir saati olduğuna veya konu muhtelif zamanlarda geçmiş olabileceğine göre bunlar ayrı ayrı gösterilecektir.)

d) şahısları :

(**Not.-** Önce eserin kahramanından başlayarak şahıslardan her birinin cinsiyetleri, birbirleriyle yakınlıkları ve hısımlıkları, yaşları, içtimai durumları ve karakterleri sayfa gösterilmek suretiyle belirtilecektir.)

e) konusunun kısaca anlatılması :

(**Not.-** Konu anlatılırken teferruattan kaçınılacaktır. Olay veya fikir zinciri a) b) c)...diye maddelerle belirtilecek ve her maddenin: "a).....gitmesi; b)..... orada yerleşmesi; c).....filânca kimselerle tanışması." tarzında bir isim-fiille bitirilmesine dikkat edilecektir.)

f) teması :

(**Not.-** Burada, bilhassa, yazarın konu karşısındaki hâkim duygusuna dikkat edilecektir. XXXXX filmi eserlerde tema yoktur, edebî eserlerde vardır. Konu karşısında hâkim duygu yani tema, şunlardan biri olabilir : gurbet, geçmişe bağlılık veya imrenme, hayattan nefret, hayata bağlılık, cemiyet düzeni veya insanlarla istihza, ölüm korkusu, théisme, athéisme, panthéisme, mélancolie...gibi.)

g) ana fikirleri veya ana duyguları :

(**Not.-** Ana fikir veya ana duygu daima bir hüküm cümlesi ile belirtilmelidir. Hüküm cümlesi ise ya " dünya yuvarlaktır" gibi -dir koşacı ile ~~bitirir~~ veya " dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur" gibi geniş zamanlı bir fiille biter. Eserde bir veya birden fazla ana fikir yahut ana duygu bulunabileceğine göre bunlar ~~ayrıkça~~- sayfa göstermek mümkünse- sayfa numaralarıyla birlikte ayrı ayrı belirtilecektir.)

h) üslûbu :

(**Not.-** Telif yahut tercüme eserlerin üslûpları incelenirken konunun, fikrin, duygunun, hayalin özelliklerine göre : a) cümle turnürlerinde (: kuruluşlarında); b) cümle yapılarında; c) kelime icatlarında; d) benzetme ve istiarelerde; e) teşhis, intak, ta'riz, kinaye, telmih, tezat, terdit, mübalağa, tedriç sanatlarında; f) canlı ve cansızların tasvirlerinde; g) ruhi ve fiziki portrelerde; h) tahlillerde; i) muhaverelerdeki başarılar veya başarısızlıklar, orijinallikler veya bayağılıklar örneklerle gösterilecektir.)

III. Okunan eserin tenkidi :

1. Okunan eserin :

a) dış görünüşü , edebî türü, konusu, teması, ana fikir veya ana duygusu, üslûbu hakkında genel bir hükme varmaktır.

(**Not.-** Genel hükme varırken sübjektif mahiyetteki "iyidir; güzeldir; başarılıdır..." gibi sözler kullanmak doğru değildir. Genel hükümlerin "sebeb cümleleri" ile açıklanması şarttır.)

IV. Meslekte faydalanma :

1. Okuduğunuz eserde : a) ortaokul sınıflarında; b) lise sınıflarında; c) öğretmen okulu sınıflarında okuyabileceğiniz bölümler varsa bu bölümleri sayfa göstererek ve hangi sınıflarda okuyabileceğinizi belirterek işaretleyin.

(**Not.-** Bu bölümler ilgi çekici bir tasvir, bir portre, bir tahlil, bir muhavere, bir mektup, bir münakaşa... olabilir. Bundan başka eserin bütünü de sınıfta okunabilecek nitelikte/^{dir}~~olabilir~~ yahut eserden seçeceğiniz bütün bir makale, bir sohbet, bir fıkra, bir hikâye, bir perdelik veya bir-kaç sahnelik piyes de olabilir.)

Önemli bir hatırlatma :

1. Yapacağınız incelemeye bir kapak geçirmeyi unutmayın.
2. Kapağın üstüne incelenen eserin adını, kendi adınızı ve soyadınızı, inceleme tarihini koymayı unutmayınız.
3. İncelemenizi ~~siyaxısıylexvaxa~~ makine ile de yazabilirsiniz.
4. Teksir edebilirsiniz incelemeniz hem sınıf kitaplığında hem de arkadaşlarınıza ^{da} bir hâtıra olarak kalmış olacaktır.

Orhan Şaik Gökyay

Haydar Ediskun

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşiv
No 059-253